

לך דין זה. אמר ליה, דתנא בברייתא, אם תרחיק בעל השטר את
 חתימות העדים שני שימין מן הכתב של נוסח השטר, פסול, מחשש
 שיוסיף ויכתוב באותם שתי שורות שנשארו ריקות מה שירצה,
 ואף אם יתברר על ידי עדים שלא הוסיף כלום, כיון שלא נעשה
 השטר כתקנת חכמים, הוא פסול. אך אם הרחיק רק שימין אחת,
 השטר כשר. ויש לברר, מאי שנא בהרחיקם שני שימין שהשטר
 פסול, כיון שחוששים דלמא מזיף וכתב שם מה שירצה, וכמו
 שהתבאר, ואם כן כשמשאיר שימין אחת, נמי מזיף וכתב מה
 שירצה, ומדוע השטר כשר. אלא לאו שמע מינה שאין למדין
 משימין אחרונה, וממילא גם אם יוסיף בה מה שירצה לא ילמדו
 ממנו, שמע מינה – אכן מוכח כן מהברייתא.

אמר רב עמרם, לפי שאין למדין משימין אחרונה דברים חדשים
 שלא הוזכרו קודם לכן בשטר, כיון שקשה לעדים לצמצם את
 חתימותיהם שיהיו סמוכות ממש לנוסח השטר, ויתכן שישאירו
 רווח של שורה אחת בין נוסח השטר לבין החתימות, וכיון שבאותו
 רווח יכול בעל השטר לכתוב מה שירצה לאחר חתימת העדים,
 תיקנו חכמים שבשום שטר אין למדים משורה זו כלל, ולכן אמר
 רבי יוחנן שיחזור הסופר מעניינו של השטר בשיטה האחרונה,
 וממה נפשך, אם לא יזיף ויוסיף שורה נוספת אין הפסד בכך שלא
 ילמדו מהשיטה האחרונה, שהרי אין בה דברים חדשים, ואם יזיף
 ויוסיף שורה נוספת גם כן אין הפסד בדבר, שהרי לא ילמדו
 מאותה שורה. הגמרא מבררת את המקור לכך שאין למדים
 משיטה אחרונה: אמר ליה רב נחמן לרב עמרם, מאי לך הא – מנין

אגרות קודש

ב"ה, א' תמוז, תשט"ו

ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר ניסן שי

שלום וברכה!

נהניתי לקבלת מכתבו מכ"ז סיון, בו כותב ע"ד סידור התלמידים בהכתות החדשות, ובטח כפי
 מכתבו כבר מכינים אצלם תכנית לסדר לימוד לימי החופש, ובפרט שיש כבר נסיון בזה משנה העברה,
 והשי"ת יצליחם.

ולפלא שאינו מזכיר דבר ע"ד קבוצת הנערות הבוגרות שהתחילו לאספן ולארגן אותם (ושזה
 כמה שאיני מקבל ידיעות בזה), ובטח יבאר בהזדמנות הקרובה.

כן אתענין לדעת אם משתדלים בהתלמידים דכתות הגבוהות לעשותם מדריכים, וגם מעין
 מחנכים לתלמידי כתות הקטנות (ומובן שאין כוונתי בזה לתת להם משרה וכו'), אלא להרגילם בענין
 הדרכה (וחינוך), ועוד מעלה גדולה בזה שנותנים להם הרמת רוח לתוספת שקידה להוסיף בידיעותיהם
 ולדקדק בהנהגה טובה, וכמה דרכים להביא זה לידי פועל אם ע"י התמנות משגיח מהם מתחלף משבוע
 לשבוע, היינו משגיח על חבריו בכתתו, או מדריכים ומשגיחים בזמני המנוחה שבין שיעור לשיעור כו'
 וכו'. ומטובו למסור את האמור בזה להרה"ח כו' מוהרש"מ שי' ותשועה ברוב יועץ. וגם בזה יש לנצל
 ימי החופש כיון שאז מתרבים תלמידים ותלמידות שהם חדשים בכותלי הישיבה והבית רבקה, ומעין
 אורחים בערך כל הני שלומדים כל השנה.

נהניתי ממ"ש אודות המקוה ועיקר העיקרים שנתוסף מספר המבקרות לשם... אבל לאידך
 גיסא כדאי להשתדל ע"י המעטת מחיר הכניסה ושיפור התנאים שם כו' להגדיל המספר ככל האפשרי.
 ונוסף על עצם הידור המקוה יש ללמד את האשה המשגחת על הטבילה דינים הנחוצים בזה, ולהורותה
 שתודיע לכל אחת ואחת מהמבקרות את כל הדינים (כיון ששמעתי שגם בזה ישנה עם הארצות בחוגים
 מסוימים וד"ל), והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל הנ"ל.

מוסג"פ המשך רשימת המאסר אשר בודאי יזכה בתוכנו את הרבים באופן המתאים.

בברכה.

בבא בתרא דף קסב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שני) רכג

לכתוב באותו מקום שתי שורות הוא צריך לדחוק את האותיות, וחושש שירגישו בזיופו.
הגמרא מביאה את סיום התוספתא ודנה בה. מסיימת התוספתא: אם היו החתימות רחוקות מהכתב שני שיטין או יותר, וכדי להבשירו הוסיפו חתימות נוספות באותם שני שיטין, וממחמת כן היו אֲרֵבָּעָה וְחֲמִשָּׁה עֲדִים חֲתוּמִין עַל הַשָּׁמֶר, וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן – מִהֲרָאוּשִׁים, שְׁחַתְמוּ כְּדִי לַמְּלֹאוֹת אֶת הַשּׁוֹרוֹת הַרְיוּקוֹת, קָרִיב אִי פְּסוּל, תִּתְקַיֵּם הָעֲדוּת בְּשֹׁאֵר – באחרונים, שהם כשרים.
אומרת הגמרא: דין זה שבתוספתא, מְסַיֵּעַ לִיה לְדִינוּ שֶׁל חֻקֵּיהֶּ, דְּאִמְרַת חֻקֵּיהֶּ, אֵף שֶׁשֹּׁטֶר שִׁישׁ בּוֹ רוּחַ שֶׁל שְׁתֵּי שּׁוֹרוֹת לִפְנֵי חֲתִימוֹת הָעֲדִים, פְּסוּל, מִכָּל מִקּוֹם אִם מְלֹאָהּ לֵאוֹתוֹ רוּחַ בְּחֲתִימוֹת עֲדִים קְרִיבִים, הַשֹּׁטֶר בְּשֹׁאֵר, וְהֵינּוּ כַּמְּבֹאֵר בְּתוֹסֶפְתָּא שֶׁאֵין עֲדוֹת הַכְּשָׁרִים מִתְּבַטְּלִת מִחֲמַת הָעֲדִים הַפְּסוּלִים. וְאֵל תִּתְּמָה כִּי־צַד יִתֵּן שְׁרוּחַ חֶלֶק יִפְסוֹל אֶת הַשֹּׁטֶר, וְחֲתִימוֹת פְּסוּלוֹת יִכְשִׁירוּהוּ, שֶׁהָיָה מִצְאָנוּ דִּין דּוּמָה בְּהַלְבוֹת סוּכָה, שְׁאוּיִר סוּכָה – אִם יֵשׁ מִקּוֹם בְּכָל אֹרֶךְ הַסּוּכָה שֶׁאֵינוּ מִכּוּסָה בִּסְכָךְ אֵלֹא יֵשׁ בּוֹ אוֹיֵר, וְאֵין בִּסּוּכָה שִׁיעוֹר הַנֶּצֶרֶךְ לִכְשֻׁרְתָּהּ לֵלֵא אוֹיֵר זֶה, פְּסוּל בְּשִׁלְשָׁה טַפְחִים בְּלִבָּד, וְדוּקָא בַּפְּחוֹת מִשְׁלֶשָׁה מִצְטָרֵף הָאוֹיֵר לְשִׁיעוֹר הַסּוּכָה, וְאֵילוֹ סָפֵךְ פְּסוּל שְׁהוֹנֵחַ בִּסּוּכָה פְּסוּל רַק בְּאַרְבָּעָה טַפְחִים, וּמוֹכַח שֶׁדַּבֵּר פְּסוּל עֲדִיף מִמִּקּוֹם רִיק לַגְּמִיר, וְכֵן כֵּאֵן רוּחַ חֶלֶק פְּסוֹל אֶת הַשֹּׁטֶר וְאֵילוֹ חֲתִימוֹת פְּסוּלוֹת אֵינָן פּוֹסְלוֹת אוֹתוֹ.
הגמרא ממשיכה לדון בגדרי הפסול של רווח שני שיטין. מסתפקת הגמרא: אִיבְעִיָא לָהּ, שְׁנֵי שִׁיטִין אֵלּוֹ שְׁאֵמְרוּ חֲכָמִים שֶׁאֵם הַשְּׂאִירוּם רִיקִים בְּסוּף הַשֹּׁטֶר, הַשֹּׁטֶר פְּסוּל, כִּי־צַד מִשְׁעִרִים אוֹתָם,

הגמרא מבררת מהו שיעור הרווח המדויק שמותר להשאיר בין נוסח השטר לבין חתימות העדים. מסתפקת הגמרא: אִיבְעִיָא לָהּ, אִם נִשְׁאָר רוּחַ בְּעוֹבֵי שֶׁל שִׁיטָה וּמִחֲצָה בֵּין נוֹסַח הַשֹּׁטֶר לִבֵּין חֲתִימוֹת הָעֲדִים, מֵאִי, הָאֵם הַשֹּׁטֶר כִּשֹּׁר כִּיֵּן שֶׁאֵף אִם יִזְיִיפוּ וְיוֹסִיפוּ בּוֹ שוֹרָה נוֹסֶפֶת לֹא יִלְמְדוּ מִמֶּנָּה, שֶׁהָיָה שִׁטָּה אַחֲרוֹנָה, אוֹ שְׁהוּא פְּסוּל כִּיֵּן שִׁישׁ לַחֲשׁוֹשׁ שִׁידְחָקוֹ וְיִתְּבּוּ בּוֹ שְׁתֵּי שּׁוֹרוֹת בְּכַתֵּב קֵטֵן, וְיִלְמְדוּ מִהַשּׁוֹרָה הָרִאשׁוֹנָה הַמְּזוּיִיפֶת, כִּיֵּן שְׁתִּיהִיָּה אַחֲרֶיהָ שוֹרָה נוֹסֶפֶת, שֶׁהָיָה הַשִּׁטָּה הָאַחֲרוֹנָה.
הגמרא מנסה לפשוט את הספק מהברייתא שהובאה לעיל (ע"א): תָּא שְׁמַע, הִרְחִיק אֶת חֲתִימוֹת הָעֲדִים מִנוֹסַח הַשֹּׁטֶר שְׁנֵי שִׁיטִין, פְּסוּל, וְיֵשׁ לְדִיִּיק שְׁדוּקָא בּוֹזֵה פְּסוּל, תָּא אִם הִרְחִיק רַק שִׁיטָה וּמִחֲצָה, בְּשֹׁאֵר.
דוחה הגמרא: אִם כֵּן אֵימָא סִיפָא, שֶׁם מְבֹאֵר שֶׁאֵם הִרְחִיק אֶת חֲתִימוֹת שִׁיטָה אֶחָת, בְּשֹׁאֵר, וְיֵשׁ לְדִיִּיק בְּהִיפֵךְ מִהַדִּיִּיק הַקּוֹדֵם, שֶׁרַק בְּהִרְחִיק שִׁיטָה אֶחָת הוּא דְּבְשֹׁאֵר, תָּא אִם הִרְחִיקִים שִׁיטָה וּמִחֲצָה, פְּסוּל. אֵלֹא וְדֹאֵי מָהָא – מִבְּרִייתָא זֹו לֵיבָא לְמִשְׁמַע מִיָּה – אֵין לַלְמוּד מִמֶּנָּה אֶת דִּין הִרְחִיקָה שִׁטָּה וּמִחֲצָה, כִּיֵּן שְׁדִיִּיקִי הִרְשָׁא וְהִסְפֵּא סוֹתֵרִים זֶה אֶת זֶה, וּבּוֹדֵאֵי אֶחָד מֵהֶם נִכְתָּב בְּדוּקָא, וְהַשְׁנִי נִכְתָּב אֵגֵב חֲבִירוֹ, וְשֶׁלֵּא בְּדוּקָא.
מבררת הגמרא: מֵאִי הָיָה עֲלָהּ – מַה הָיָה מִסְקֶנֶת הַדִּין לִגְבֵי סַפֵּךְ זֶה. פּוֹשְׁטָה הַגְּמָרָא: תָּא שְׁמַע, דְּתִנָּיָא בְּתוֹסֶפְתָּא (גִּטִּין פ"ו ה"א), הִרְחִיק אֶת חֲתִימוֹת הָעֲדִים שְׁנֵי שִׁיטִין מִן הַתְּתִיב, פְּסוּל, וּמִבְּאֵרֶת הַתּוֹסֶפְתָּא, אֲבָל אִם הִרְחִיקִים פְּחוֹת מִכָּאֵן – פְּחוֹת מִשְׁנֵי שִׁיטִין, בְּשֹׁאֵר, וּמוֹכַח שֶׁאֵפִילוֹ אִם הִרְחִיק מֵעֵט פְּחוֹת מִשְׁנֵי שִׁיטִין כִּשֹּׁר, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵם הִרְחִיק רַק שִׁטָּה וּמִחֲצָה אֵין הַשֹּׁטֶר נִפְסָל, וְהֵינּוּ מִכִּיֵּן שֶׁבְּכִדִּי

אגרות קודש

ב"ה, כ"א תמוז, ה'תשי"א

ברוקלין, נ. י.

הרה"ח וו"ח אי"א נ"מ עסקנים חרוצים עושים מעשים וכו'

מוהר"ר ראובן צבי יהודא שי' פייגעלשטאק

ומוהר"ר חיים שלמה שי' גרינהוט

שלום וברכה!

בעתו קלבתי מכתבם מ"ז אייר בצירוף מגבית למעוֹת חטים שאספו בין חבריהם ואנ"ש שי', ובטח קיבלו הקבלות בעד כל אחד ואחד מהמשרד.

קופת מעוֹת חטים היא אחת מהעבודות הציבוריות שהתעסק בהן כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואשר ככל פעולותיו לטובת הכלל והפרט נמשכות גם עתה. ולמותר להאריך לדכוותייכו על דבר גודל הענין של מצוה זו, והקיום בפועל של "כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח", אשר על ידי קיום כרוז זה בגשמיות וגם ברוחניות ממחרים ענין של "לשנה הבאה בארעא דישראל.. בני חורין".

ונא למסור תודתי וברכתי לכל העושים ומעשים במצוה זו ותקוּתִי אשר יוסיפו כח ואומץ בהשתתפותם בעבודת הקדש ומעלין בקדש.

בברכה לכאו"א מהמשתתפים שי' להמצטרך לו.